

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Viite: VN/28631/2021

Asia: Lausunto yrityssaneerauslain kehittämistä käsitelleen työryhmän loppumietinnöstä (2022:18)

Yleistä

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa yrityssaneerauslain kehittämistä käsitelleen työryhmän loppumietinnöstä (2022:18).

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry, jäljempänä Tuomariliitto, lausuu asiasta seuraavaa:

Tuomariliitto pitää mietinnössä esitettyjä tavoitteita saneerausmenettelyn vaiheiden sujuvoittamisesta ja saneerausohjelman nopeasta vahvistamisesta voidaan pitää perusteltuina. Samanaikaisten yrityssaneeraus- ja konkurssihakemusten sekä velallisen avustajaa ja asiamiestä koskevien säännösten täsmentämistä voidaan myös pitää kannatettavina.

Selvittäjän ensiarvio

Taloudellisen selvityksen laatimisen korvaamista selvittäjän ensiarviolla velkojatoimikunnalle, velkojille ja velalliselle kuukauden kuluessa menettelyn aloittamisesta voidaan pitää perusteltuna. Nopea tilanteen ja mahdollisen keskeyttämisperusteen selvittäminen mahdollistaa menettelyn lyhyemmän keston. Toisaalta monissa saneerauksissa velallisen taloudellinen tilanne voi vaihdella ja kuukausi voi olla liian lyhyt aika arvioida yritystoiminnan elinkelpoisuutta. Määräajan pidentämismahdollisuus erityisestä syystä olisi näissä olosuhteissa kuitenkin tarpeen.

Selvittäjän tiedottamis- ja neuvotteluvelvollisuus

Selvittäjän tiedottamisvelvollisuus velkojatoimikunnalle tai velkojille ja velalliselle havainnoistaan ja toimenpiteistään sekä neuvotteluvelvollisuus velkojatahojen kanssa ennen merkittävien päätösten tekemistä on tärkeää kirjata lakiin. Monet selvittäjät menettelevät näin jo tälläkin hetkellä. Selvittäjän yhteistyö ja neuvottelut velkojien kanssa ovat usein edistäneet myös saneerausohjelman hyväksymismahdollisuuksia nopeutetussa menettelyssä.

Konkurssiasian käsittely, kun hakemus vireillä yhtä aikaa saneeraushakemuksen kanssa

Konkurssiasian käsittelyn nopeuttamiseksi on perusteltua, että konkurssiasian käsittelyä jatketaan, vaikka saneeraushakemus olisi vireillä konkurssihakemuksen tullessa vireille tai saneeraushakemus tulisi vireille konkurssihakemuksen vireillä ollessa. Tällöin konkurssiasiaassa annetaan kuitenkin ratkaisu vasta saneerausasian ratkaisun jälkeen. Tarvittaessa on mahdollista vielä kuulla uudelleen velallista konkurssihakemuksesta ennen konkurssiasian ratkaisua, jos esimerkiksi saneerausasia on ollut vireillä pitkään. Saneeraus- ja konkurssiasioiden käsittely samassa istunnossa nopeuttaa myös asioiden käsittelyä. Näitä menettelytapoja on jo käytännössä noudatettukin.

Takaisinsaantikanteen määräaika

Takaisinsaantikanteen määräajan nostaminen 6 kuukaudesta vuoteen on yhdenmukaisuuden vuoksi perusteltua, jotta määräaika vastaa takaisinsaannin määräaika konkurssiasioissa.

Velkojen saatavien määrän ilmoittaminen

Velkojilla on mahdollisuus ilmoittaa saatavansa määrä saneerausohjelman vahvistamiseen saakka. Kuitenkin on toivottavaa, että velkojat ilmoittaisivat täsmennetyin saatavansa määrän aloituspäätöksessä asetetussa määräajassa ja joka tapauksessa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa sen jälkeen, ettei siitä aiheutuisi lisätyötä ja -kustannuksia saneerausohjelman laatimis- ja vahvistamisvaiheessa. Ehdotus siitä, että selvittäjä vähentäisi velkojalle tulevan suorituksen määrästä jälkivalvontamaksua vastaavan määrän (1 % ilmoitetun saatavan tai lisävaatimuksen määrästä, kuitenkin vähintään 600 ja enintään 6 000 euroa) voi toimia hyvänä kannustimena saatavan ilmoittamiseen määräajassa.

Mietinnössä on ehdotettu mahdollisuutta poiketa jälkimaksun vähentämisestä tilanteissa, joissa aloituspäätöstä ja siinä olevaa saatavien ilmoittamisen määräaika ei ole annettu tiedoksi velkojalle, velkojalla on ollut laillinen este tai velkojana on yksityishenkilö ja vähennyksen tekeminen olisi hänen olosuhteissaan kohtuutonta taikka saatava ei ole ollut velkojan tiedossa ennen saatavien ilmoittamisen määräpäivää. Näissä poikkeustilanteissa mahdollisuus vähennyksen tekemättä jättämiseen on perusteltua.

Saneerausohjelman raukeaminen

Saneerausohjelman raukeamisen uutena perusteena on esitetty tilanne, jossa ohjelmassa on määrätty peruste ohjelman raukeamiselle ja velallinen on rikkonut ohjelmaa niin olennaisesti, ettei ohjelman toteuttamiselle ole enää edellytyksiä. Tätä raukeamisperusteiden laajennusta voidaan pitää tarpeellisenä. Ohjelman rikkomisen olennaisuuden arviointi on saneerausasioissa harkittavaksi tuleva uusi kysymys.

Uuden hakemuksen käsittely kirjallisessa menettelyssä

Aiemmin hylätyn hakemuksen jälkeen tulleen uuden hakemuksen hylkääminen kirjallisessa menettelyssä on hyvin perusteltua. Tärkeää olisi saada hakijalta selvitystä siitä, onko tilanne muuttunut aiemman hakemuksen jättämisen jälkeen. Suurimpien velkojen lausuttaminen hakemuksesta voi myös olla tarpeellista, koska tilanne on voinut jollakin tavalla muuttua aiemmin hylätyn hakemuksen aikaisesta tilanteesta ja velkojat voivat olla nyt eri mieltä hakemuksen menestysmahdollisuudesta.

Väitteet ja lausumat

Väitteiden ja lausumien esittämisen määräajan lisääminen aloituspäätökseen nopeuttaa ohjelmaehdotuksen käsittelyä, kun ei tarvitse erikseen tehdä päätöstä väitteistä ja lausumista. Aloituspäätöksessä ei kuitenkaan asetettaisi kiinteää määräpäivää väitteille ja lausumille, vaan päätöksessä todettaisiin määräajaksi tietty määrä päiviä tai viikkoja siitä, kun saneerausohjelma on toimitettu käräjäoikeuteen. Selvittäjä ilmoittaisi määräpäivät asianosaisille toimittaessaan heille ohjelmaehdotuksen.

Tätä menettelyä voidaan sinänsä pitää perusteltuna, kun saneerausohjelmaehdotus voi saapua käräjäoikeuteen ennen määräaikaa tai siihen myönnetyssä pidennetyssä määräajassa. Ehdotettu menettely voi kuitenkin aiheuttaa sen, että määräpäiviä väitteille ja lausumille tulee myös esimerkiksi juhlapyhien tai lomien ajalle, kun tuomari ei ole niitä tietyille määräpäiville asettamassa.

Väitteiden määräaika tulisi olla ehdotetuvin tavoin ennen lausumien määräaikaa kuten nykyäänkin. Väitteiden ja lausumien esittäminen samalle taholle eli selvittäjälle selkeyttää menettelyä.

Äänestyslausumat

Äänestyslausumien toimittaminen selvittäjälle tuomioistuimen sijasta nopeuttaa ohjelmaehdotuksen käsittelyä, koska tuomioistuimen ei tarvitse erikseen lähettää lausumia selvittäjälle.

Nopea saneerausohjelman vahvistaminen

Mietinnön mukaan saneerausohjelman nopean vahvistamisen edellytyksiä helpotettaisiin siten, että hyväksymiseen riittäisi 80 %:n sijaan 70 % velkojen saatavien kokonaismäärästä ja jokaiselta velkojalta, jonka saatavan määrä on vähintään 10 % aiemman 5 %:n sijasta. Mikäli velallinen maksaa vähintään 25 % kaikkien velkojen saatavista viimeistään vuoden kuluessa ohjelman vahvistamisesta, 70 %:n sijaan prosenttimääräksi riittäisi 60 % velkojen saatavien kokonaismäärästä. Nämä muutokset voivat todennäköisesti lisätä saneerausohjelman nopeita vahvistamisia, mitä voidaan pitää kannatettavana.

Mietinnössä on myös hyvin nostettu esiin nopean saneerausohjelman vahvistamisen mahdollisuus yhtenä vaihtoehtoisena vahvistamistapana myös saneerausohjelman muiden vaiheiden edettyä tavanomaisessa järjestyksessä. Käytännössä nopean saneerausohjelman vahvistamisen soveltuvuudesta asiaan on keskusteltu selvittäjien kanssa ja usein saatu tällä menettelyllä saneerausohjelma vahvistettua nopeasti.

Avustajan kelpoisuusehdot

Mietinnössä on ehdotettu, että saneerausmenettelyä koskevassa asiassa, joka on vireillä samanaikaisesti kuin samaa velallista koskeva konkurssihakemus, sovellettaisiin oikeudenkäymiskaaren oikeudenkäyntiasiamiehen kelpoisuusvaatimuksia koskevaa pääsääntöä. Mietinnössä esitetyin tavoin asiaa voidaan pitää tällaisessa tilanteessa lähtökohtaisesti riittävänä, jolloin lakimiesavustaja on tarpeen. Näin ollen esitys on kannatettava.

Avustajan tai asiamiehen korvausvastuu

Avustajan tai asiamiehen korvausvastuun mahdollisuus perusteettomasta hakemuksesta on tarpeellinen lisäys saneerausasioissa.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Tuomariliitto korostaa, että esityksen tavoitteiden (saneerausmenettelyn joutuisuuden edistäminen) toteuttaminen edellyttää kuitenkin tuomioistuinten riittävän perusrahoituksen turvaamista.” Yhden asiaryhmän käsittelyn joutuisuuden edistäminen ei saa tapahtua käräjäoikeuksien muiden asiaryhmien kustannuksella.

Yhden asiaryhmän käsittelyn nopeuttamista voidaan tarkastella tuomioistuinten työmäärän mittaamista koskevien kriteerien pohjalta. Yrityssaneerausasiat jaetaan niiden edellyttämän keskimääräisen työmäärän perusteella eri vaativuusluokkiin. Tuomariliitto arvioi, että vuosittain tulee vireille noin 450 yrityssaneerausasiaa, joista noin puolet arvioidaan kuuluvan työläimpään vaativuusluokkaan ja noin puolet keskimääräiseen vaativuusluokkaan. Vaativuusluokille on määritetty Tuomioistuinvirastossa keskimääräinen kokonaistyömäärä, josta tuomareiden osuus on noin 60 prosenttia ja kansliahenkilökunnan osuus noin 40 prosenttia. Jotta asiaryhmä saataisiin käsiteltyä nopeammin, tarvittaisiin niitä hoitamaan noin 3,5 tuomaria ja noin 2,5 kansliahenkilökuntaan kuuluvaa työntekijää. Luku on laskennallinen, mutta kuvastaa lisäresurssitarvetta, joka kaavailusta käsittelyn nopeuttamisesta aiheutuisi.

Lausunnon valmistelu

Lausuntoa on valmistellut käräjätuomari Pekka Louhelainen. Lausuntoasiaa on käsitelty Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja Tuomariliiton hallituksessa.

Helsingissä 16.6.2022

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry

Anna Pitkänen
puheenjohtaja

Minna Hällström
varapuheenjohtaja

Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry toimii tuomioistuinlaitoksen kehittämiseksi sekä sen merkityksen ja tuomarin riippumattoman aseman säilyttämiseksi yhteiskunnassa. Tuomarikunnanyhteisenä järjestönä Tuomariliitto valvoo ja edistää jäsentensä ammatillisia ja muita yhteisiä pyrkimyksiä.